

folk, som bestille deres Brød hos Bageren, der da lader sin Kusk bringe det til dem.

D'Hrr. Bagere vilde sikkert ikke tabe ved helt at ophøre med at betjene private Folk ved Dørene, da de saa næppe vilde komme til at tage saa meget gammelt Brød tilbage som de nu gør.

Tillige vil jeg henstille til d'Hrr. Bagere, om det ikke vilde være det heldigste at sælge alt Brød efter Vægt, saaledes, at hele Tilgiften kunde falde bort, saa fik hver især, hvad de skulde, og ingen blev forurettet. De burde i alt Fald afskaffe Tilgiften, som dog ikke er andet end en Art finere Tiggeri, der kun kommer den rige tilgode.

Det er haardt for os, der skal betale 4—500 Kr. i Husleje, at vi skal give den samme Tilgift som Bagerne, og dog give Papir til paa de faa Procenter, Bagerne give os.

Tonny O.

En Tale, holdt af en tysk Kvinde.

Det er ofte af vore Venner i Kvindesagen bleven fremhævet som ønskeligt, at der i Bladet »Hvad vi vil« kunde fremkomme Artikler, som egnede sig til Diskussion og Drøftelse, at Sagen ved at blive belyst fra flere Sider kunde vinde i Klarhed for dem, der endnu staar spørgende overfor denne.

Vi fremsætte derfor i Dag en Tale, som ved sin Alvor og dybe, alsidige Behandling af Kvindesagen, kan give Anledning hertil, især da Artiklen saa at sige drage til felts imod hele den Kvindebevægelse, som er begyndt blandt Bourgeoisiets Kvinder.

Talen er holdt paa en af de internationale Arbejderkongresser i Paris i Sommer, og Referatet er taget af et herv. Fagblad.

»Fru Zetkin vilde ikke aflægge nogen Situationsberetning om de kvindelige Arbejderes Stilling, da denne, saavel for kvindelige som mandlige Arbejderes Vedkommende, overalt er lige slet. Hun vilde derimod, i Overensstemmelse med deres Ønske, som havde givet hende Mandat, principielt tage Standpunkt til Spørgsmaalet om Kvindearbejdets Stilling, da der om dette herskede stor Uklarhed, og da det er nødvendigt, at en international Arbejderkongress af Betydning principielt tager Standpunkt hertil. At reaktionære Elementer tænker reaktionært om Kvindearbejdet, er naturligt. Forbavselse maatte det derimod vække, naar man ogsaa indenfor den socialistiske Lejr hørte falske Opfattelser, naar ogsaa her Fordringen om Afskaffelse af Kvindearbejdet blev forkyndt. Kvindespørgsmaalet, det vil i sidste Instans sige Spørgsmaalet om Kvindearbejdet, er et økonomisk Spørgsmaal, og Socialisterne maa have bedre Forstaaelse om økonomiske Spørgsmaal, end der i ovenstaaende Fordring gør sig gældende. Socialister bør vide, at den nuværende økonomiske Udvikling gør det industrielle Kvindearbejde til en Nødvendighed, at Kvindearbejdets naturlige Tendens betyder en Formindskelse af den for hver enkelt nødvendige Arbejdstid og en tilsvarende Forøgelse af den samfundsmæssige Rigdom, at det i og for sig ikke er Kvindearbejdet, men derimod den kapitalistiske Udbytning, dets Tilægnelse af Arbejdskraften, der medfører Konkurrence og Lønedsættelser for det mandlige Arbejde. Socialister bør frem for alt vide, at den økonomiske Afhængighed eller Uafhængighed danner Grundlaget for alt samfundsmæssigt Slaveri eller Frihed, og de, der har skrevet Menneskehedens Befrielse paa deres Fane, bør ikke fordomme den store Halvdelen af Menneskeheden til økonomisk Afhængighed og til retslig og politisk Slaveri. Som Manden er afhængig af Kapitalisten, er Kvinden det af Manden, og vil vedblive at være det, saalænge hun ikke staar økonomisk uafhængig. Vil man af Kvinden gøre frie Mennesker, saa maa man ikke forbyde eller indskrænke Kvindearbejdet — undtagen i særlige Tilfælde.

Den kvindelige Arbejderbevægelse haaber intet for Kvindernes Emancipation af Bevægelsen af de borgerlige Kvinderetslærerinder, der kun er en Bygning i Luften uden Fundament. De kvindelige Arbejdere opfatte Kvindespørgsmaalet som en Del af

det sociale Spørgsmaal; dette kan ikke fuldt ud løses indenfor det nuværende Samfunds Ramme, men kun ved en Omformning af dette. Kvindespørgsmaalet er et Barn af den moderne Tid, det er stillet af Maskinen. Paa Renaissanceens Tid lod man i Italien Kvinden være aandelig og samfundsmæssig ligeberettiget, og dog var der den Gang ikke Tale om noget Kvindespørgsmaal, om nogen Omdannelse af hele Grundlaget for hendes Stilling, eller om nogen Omdannelse af hendes huslige Virksomhed. Smaa-driften, der tidligere herskede, bandt Kvinden til Familien; denne dannede Kredsen for hendes økonomiske Virksomhed. Kvinden var i Familien en overordentlig produktiv Kraft, hun tilvirkede omtrent alle Forbrugsartikler til Familiens Underhold.

Ved Tilstanden dengang i Produktions- og Markedsforholdene vilde det have været svært, om ikke umuligt, at frembringe disse Produkter udenfor Familien. Saa længe de gamle Produktionsbetingelser bestod, var Kvinden Forsørgerinde, saa snart Produktionsbetingelserne forandrede sig og ikke mere tillod Kvinden, i den Udstrækning som tidligere, at være produktiv virksom i Hjemmet, blev hun Fortærerinde. Denne Forandring er medvirkende til Ægteskabernes Formindskelse.

Med Indførelse af den mekaniske Størproduktion blev Kvindens økonomiske Virksomhed i Hjemmet tilintetgjort. Den mekaniske Størproduktion frembragte alle Forbrugsartikler langt billigere, hurtigere og i større Antal, end disse med Dvægproduktionens ufuldkomne Værktøj kunde frembringes i Hjemmet. Hustruen maatte ofte betale Raamaterialet, som hun indkøbte i smaa Portioner, dyrere, end hun kunde købe det ad mekanisk Vej fremstillede færdige Produkt for. Hendes Tid og Arbejde maatte hun give med i Købet. Saaledes blev Kvindens Produktion i Familien til en økonomisk Uting, til et Spild af Tid og Kraft. For den enkelte kan det ganske vist endnu være fordelagtigt, naar Hustruen er produktiv virksom i Hjemmet, for det hele vil det stedse være ensbetydende med Tab. Dette er Grunden til, at den gode Hustru fra den gamle Tid saa godt som fuldstændig er forsvunden. Størproduktionen gjorde det overflødigt at tilvirke alle Familiens Forbrugsartikler i Hjemmet, den tilintetgjorde den økonomiske Basis for Kvindens Virksomhed i Hjemmet, men skaffede samtidig Basen for hendes Virksomhed i Samfundet.

Den mekaniske Produktion, som overflødiggjør Muskelkraften og den oplærte Arbejder, muliggør en udvidet Anvendelse af Kvindearbejdet. Ved Industriens stigende større Udvikling overflødiggøres den mandlige Arbejdskraft i stor Maalestok, og muliggjorde derved en udvidet Anvendelse af Kvindearbejdet. Da Industriens rask fremskridende Udvikling i stigende Grad gjorde Mandens arbejdsløs, og Lønnen for Manden Arbejdskraft som Følge deraf daled, blev Kvindens Virksomhed i Industrien til en økonomisk Nødvendighed. Havde Mandens Arbejdsløn før været tilstrækkelig til hele Familiens Underhold, var den nu saaledes, at den knapt kunde strække til for at sikre den enligstillede Arbejders Existens. Det blev derfor nødvendigt at regne med en fortjenende Virksomhed for Kvinden, og herved befriedes hun for den økonomiske Afhængighed til Manden. Den i Industrien beskæftigede Kvinde beviste, at hun ikke alene kunde eksistere i Hjemmet som Mandens økonomiske Paahæng, men ogsaa ude i Samfundet som en af ham økonomisk uafhængig Kraft.

Naar imidlertid Kvinden er økonomisk uafhængig af Manden, saa foreligger der ingen Grund til hendes samfundsmæssige Afhængighed af denne. Kvindens økonomiske Uafhængighed kom dog ikke hende selv, men udelukkende Kapitalisterne til Gode. I Kraft af deres Monopol til alle Arbejdsmidler, bemægtigede de sig denne ny økonomiske Faktor, og lod den udelukkende funktionere til deres Fordel. Befriet fra den økonomiske Afhængighed til Manden kom Kvinden under Kapitalistens økonomiske Herredømme, fra at være Mandens blev hun Arbejdskraftens Slavinde, hun havde kun skiftet Herre. Kapitalisten udbyttede ikke alene direkte Kvindearbejdet, men han benyttede det ogsaa som Værktøj til en mere grundig Udbytning af Mandens. Var Mandens Løn tidligere beregnet paa at bestride Omkostningerne ved en Families Underhold, saa blev fra først af Kvindens Løn kun beregnet til en enkelts Underhold, og dette ofte enda kun delvis; først og sidst blev der nemlig spekuleret paa Konens Bifortjeneste i Hjemmet. Dertil kom, at det af Kvinden i Hjemmet med det ufuldkomne Værktøj fremstillede Produkt overfor Størproduktionens Frembringelser var af ringere Godhed, og derfor let forledede til den falske Slutning, at Kvindens Arbejdsydelse var daarligere end Mandens og derfor burde betales mindre end Mandens. Endvidere kom dertil, at Kvinden for det meste har færre Fornødenheder end Manden; ganske særlig værdifuld for Kapitalisten var Kvinden ikke alene af Hensyn til hendes Billighed, men ogsaa for hendes Medgørlighed. Kapitalisten byggede saavel paa den ene som paa den anden Ejendommelighed til ikke alene at betale